

ОЛИМЖОН ОРИФИЙ

МЕҲРОМА

Тошкент

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети
„Ёш гвардия“ нашриёти

1988

МУАЛЛИФДАН

Партия ва ҳукуматимиз фарзандларимиз униб-ўсиши, камолотга етиши йўлида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар.

Шунингдек, мен кекса мураббий ҳам ўзимнинг эллик йиллик фаолиятимни азиз, ардоқли болаларни ўқиш ва тарбияига бахшида этдим. Бу каби хайрли юмушдан бу кун ҳам четга турмоқчи эмасман.

В. И. Ленин номида Совет болалар фонди ташкил этилганини бир қария сифатида хушудлик билан кутиб олдим. Менинг чекимга „Меҳнома“ деб аталган шеърӣ китобим учун тегадиган қалам ҳақини тўдалигича юқорида номини тилга олганим, ташкилотнинг ҳисобига ўтказишларингн сизқидилдан истайман.

Олимжон Орифий
Ўзбекистон ССРда хизмат курсатган
ўқитувчи, шахсий пенсионер.

Сентябрь, 1987 йил

А $\frac{4702570200 - 166}{356(04) - 88}$ без объявл.—88

ISBN 5—633—0033—0

© Издательство „Ёш гвардия“ 1988

ТУҒРИЛИК ОШНОСИ БЎЛ

Доҳиймиз Ленин каби
сен тўғрилиқ ошноси бўл,
Шонли йўллардин юргин,
малъун кишига берма қўл
Сўзи бирла қилмиши
бир бўлса гар одам сана,
Кўнглида бўлса қаролик
сен уни ҳамдам дема.
Камтаринлик энг улуғ
хислат эрур, қил эҳтиром,
Камтаринлик бирла топди
энг буюк зотлар мақом.
Чин ҳалол ишловчининг аҳволидан
олгин хабар,
Ҳолу аҳволдин хабардордир
мудом аҳли назар.
Кеч такаббурдан агар
эл ичра топсанг обрў,
Кўр такаббурларни обрў
топмайин шарманда у.
Ажралиб қолма элингдан
ҳурматим бўлсин десанг,
Яхшилар достонида номим
агар қолсин десанг.
Бир кишига гар баҳо
берсанг уни хўп ўйлагин,

Кенгашиб ол дўст билан,
сўнгра баҳосни сўйлагин
Дилни оғритма, ёмонлик
баҳридан, албатта кеч,
Чунки кўнгиш шишадир
дарз кетса бут бўлмайди ҳеч
Орифийнинг сўзини
мағзини билгин сен мудом:
Молу дунёга кўнгиш
берган кишининг фикри хом.

ДАВРИМИЗ

Орзуларнинг гуллашига
берди имкон давримиз,
Орзуларнинг хуш бўйидан
чин гулистон давримиз.
Рақс этар раққосалар,
авжидадир савту наво,
Булбулигўё каби
бўлди ғазалхон давримиз.
Улғайиб етди камолга
навқирон авлодлар,
Қолмади ғамдан асар —
ғоят фаровон давримиз,
Қонди иқбол ташнаси,
ҳосилга мойил ҳар ниҳол,
Бахту иқбол бўлса абёт,
унга девон давримиз.
Биз қанот қоқдик фазога,
қоинотдир бир қадам,
Бўлди қойил аҳли олам
соҳиби ирфон давримиз.
Меҳнату роҳат — бу сўзнинг
мағзини бир бор чақинг,
Меҳнатимиз қадрига
етди қадрдон давримиз.
Давримизнинг мадҳини
мен қанча ёзсам шунча оз,
Орифий, оч дафтарингни,
катта дoston давримиз.

КЕЛ САМАРҚАНД ШАҲРИГА

Кел Самарқанд шаҳрига,
сайри гулистон истасанг,
Ҳидлагин гулдастасин
ҳар дамда хандон истасанг.
Турли анвойи гул билан
бурканди фирдавс шаҳримиз,
Гулни кўр, булбулни кўр,
хуш гулли ошён истасанг.
Тонг шамоли тарқатур
мушку суманлар заррасин,
Боғ аро ўлкамни кез,
чин анбарафшон истасанг.
Шаҳримизнинг ҳар дарахтин
меvasи болдин ширин,
Мевазор сайрига келгин
шакарестон истасанг.
Жам эрур ҳар бир чаноқда
зару гавҳар риштаси,
Воҳасида олтин ундирган,
зарафшон истасанг.
Тоғ каби бўй чўзди, кўргин
пахтазорлар хирмони,
Ерда олтин кон яратган,
марди майдон истасанг.
Ул шифобахш сувлари
жисмингда роҳат бахш этар,
Тўлдириб ичгин пиёланг,
роҳати жон истасанг.
Лол эрур осмонда ой
«Ильич чароғи» нуридан,
Порлаган нури билан
ҳар он чароғон истасанг.
Навқирон, зебо Самарқанд
Маърифат даргоҳидир,

Илму ҳикмат ганжи бўлган
гар дабистон истасанг.
Марҳабо, дер Орифий,
боғи эрам шаҳримга кел,
Ер юзига бўлди сайқал,
дури ғалтон истасанг.

АҲЛИ ВАФОДАНДИР

Киши меҳнатга гар берса баҳо
у бебаҳодандир,
Ҳунарни гар самар билса,
биллинг ақли расодандир.
Сенга илму ҳунар ўргатган
устозни мудом эсла,
Ҳаёт йўлини кўрсатган
у чин бил раҳнамодандир.
Ўзини мақтабон юрган
кишидан яхшилик кутма,
Қуруқ ваъдага гердайса,
бу мақтовлар ҳаводандир.
Баҳодирлар асил деҳқон,
у чўлни гулга буркатди,
Бу ҳикмат, меҳнату ғайрат,
фақат аҳли вафодандир.
Бу кўркам водийлар ичра
тиниқ, оби-ҳаёт оқди,
Унинг ҳар қатраси жону
танинг-чун мумиёдандир.
Ҳамиша ўлкамиз ободу
сўлмас навбаҳори бор,
Тикон ўрнида гул унган,
баҳори хуш ҳаводандир.
Ватанда барча миллатлар
қариндошдек қалиндирлар,
Уларинг орзуси бир чашма
оби бақодандир.
Ваган, эй Орифий
волидайи мушфиқ билан тенгдир,
Уларнинг хизмати умримда
олий муддаодандир.

БОБО КУЛОЛ

Машхур кулол уста Умар Жўрақуловга

Ассалом, бобо кулол, усто Умар,
Тўйингиз бўлсин муборак мўътабар.

Таъриф айлаб радиолар сўзлади,
Сиз азиз устоз ҳақида хушхабар.

Сиз муҳандис камтаринга эҳтиром,
Қашфингизнинг ҳар бири дур босамар.

Офарин санъатингизга, отахон,
Сиз башар тарихида мисли қамар.

Таклиф этди ул мени кўргазмага,
Бордиму ҳар ишига қилдим назар.

Қўп нафис нақшин жилולי зарфлари,
Қўз олар заррин табақ-ла кўзалар.

Партия ҳар ишда доим раҳнамо,
Илму касб ижодига бордир зафар.

Шухратингиз бонси меҳнат билан,
Мақтагайман то ҳаётим бор қадар.

Орифийнинг тухфасидир номаси,
Етмиш йиллик тўйингизга, жон падар.

ЎЗНИ КЎРСАТ, ЗАР ТЕРИБ

Сен ўзингни мақтама,
эл таъриф этмасдан бурун,
Демагил «иш бўлди беш»,
иш вақти ўгмасдан бурун.
Ишга меҳрин қўймаган
машҳури олам бўлмагай,
Мўътабар бўлмас киши
меҳнатни севмасдан бурун.
Шавкатимиз, шонимиз,
эъюзимиз ҳам пахтадан,
Бузмагин иш режасин,
имзони чекмасдан бурун.
Дейдиларки, маслаҳатли
тўйда кам-кўст бўлмагай,
Дўст сўзин тинглаб,
уқиб ол, ишни бошлашдан бурун.
Тўйса гар ер, тўйдирар у
эр йигитни шубҳасиз,
Ерни тўйдир истаганча,
ваъда бермасдан бурун.
Заршунос деб сени чорлар
пахтазор майдонига,
Меҳнатинг бўлмас аён
зар тоғ яратмасдан бурун.
Аҳдингга қилсанг вафо,
дерлар сени чин қаҳрамон,
Олқиш айтар эл, ўзинг
минбарга чиқмасдан бурун.
Бевафо, ялқов кишини,
Орифий, ишчан дема,
Зарга ўхшар гоҳи жез
ўтда синалмасдан бурун.

УЗИНГ

Чўлқувар номини олган
нодири даврон ўзинг,
Чин баҳодирлар сафида
зийнати майдон ўзинг.
Умрида сув кўрмаган
даштларни обод айладинг,
Мевали боғлар яратган
қўли гул боғбон ўзинг.
Шираю шарбат ила
нақш тонди дастурхонимиз,
Ҳолами Тойга мураббий —
соҳибн эҳсон ўзинг.
Меҳнат ишқи жўш уриб,
янги зафарга чорлагай,
Пахтазор майдонида
сардор ўзинг, сарбон ўзинг,
Шуҳратингга ушбу шон
дебочадир, дебочадир,
Олам ичра донг таратган
донгли бир деҳқон ўзинг.
Қамтаринлик, ишсеварлик
аслида олий нишон,
Орифий назмида донм
бу нишонга шон ўзинг.

БИЛМИШАМ

Сиз, шифокорларни, мен
 ҳар дардга дармон билмишам,
Меҳрибон, жондан азиз,
 ҳурматли инсон билмишам.
Дилга қувват келтирур
 дори-дармон қатраси,
Ул шифобахш дорининг
 ҳар чакрасин қон билмишам.
Соғлигинг бойлик эрур,
 ҳар ким саломатлик тилар,
Хастани соғ айлаган,
 элга қадрдон билмишам.
Қанча таъриф айласам ҳам,
 бўлмагай асло эдо,
Сиз ҳаким алломани
 оқили даврон билмишам.
Бахт топинг, бут баркамол
 Ибн Сино авлодлари
Не ажал тухмин қуритган
 зўр билимдон билмишам.
Номингизни Орифий
 мўъжизакор деб мадҳ этар,
Сиз, шифокор аҳлини;
 элга нигоҳбон билмишам.

УРГУЛАЙ ТОЛЕИМДАН...

Ургулай толеимдан,
озод замонни кўрдим,
Эркинлик йўлини очган,
буюк инсонни кўрдим.
Ҳаётимиз фаровон,
уйларимиз чароғон,
Чароғонда яйраган
қалби шодонни кўрдим
Нечук таъриф этмайини,
бундай қувноқ ҳаёғни,
Асирликдан асар йўқ,
чин ҳур маконни кўрдим.
Ўтмишда ким кўрипти
бундай даври давронни
Инсон кўзи кўрмаган
ноёб давронни кўрдим,
Бўз ерни обод этган,
ундан мўл ҳосил олган,
Меҳнатидан бахт топган
асл деҳқонни кўрдим.
Назокатли дилбарнинг
камолига завол йўқ,
Юзи кайвонга ўхшаш
қоши камонни кўрдим,
Ўзбекистон тупроғин
бойлигидир «оқ олтин»,
Ер бағрида туганмас,
чексиз имконни кўрдим.
Баҳоси йўқ нон каби
пахтанинг ҳар толаси,
Зар толадан йиғилган
тоғдек хирмонни кўрдим.
Орифий, меҳнат — роҳат,
кишига бергай шийнат,
Ҳар қадамда, ҳар уйда
бундай нишонни кўрдим.

КЕЛИНГ

Жонажон, эй дўстларим,
Наврўзи шодонга келинг,
Марҳабо, гул сайрига
гулхона ошёнга келинг,
Шодлигим сизмас дилимга
гулбаҳорим васлидан,
Гул билан уйлар безалган,
нурли айвонга келинг.
Қир-адирлар яшнади
наргизу сунбул, лоладин,
Гулни гулдан фарқи бор,
мангу гулистонга келинг.
Атрини сочиб муаттар
боғдаги анвойи гул,
Буркаган чечак билан,
озода бўстонга келинг.
Рақс этар раққосалар,
гулларга тақлид айлабон,
Гул билан гул ўйнашар,
бу рақси хандонга келинг.
Дилга қувват, жонга роҳат,
мумиёдир сумалак,
Марҳабо, бош усгина,
бир бора меҳмонга келинг.
Навбаҳор айёмида куйла
жўшиб, эй Орифий
Дилни хушнуд айлагувчи
анбаристонга келинг.

ХИРОМ ЭТГАН ЧОҒИДА..

Раққоса Қизлархонга

Қизлар жони — Қизлархон
хиром этган чоғида,
Гуллар бош эгиб турар
бу гўзал гул доғида.
Қаклик хироми ўзга,
товус хироми ўзга,
Қаклик билан товус ҳам
ҳайрондир ҳар ёғида.
Гоҳ гирдобдай чарх урар,
гоҳи худди шалола,
Гоҳи кўрарман уни
камалак бўёғида.
Санъат — дилни яшнатар,
у асил бўлса агар,
Менинг қалбим ёнмоқда
бу санъат фироқида.
Қош учириб, қўл силтаб,
депсиб юриш — ўйинмас,
У нодир бир асардек,
товлаксин адоғида,
Кўрганда, эй Орифий,
қувонч гули очилсин,
Атру анбар таралсин
ошиқ кўнгил боғида.

О Р Т И Қ

Хушовоз хонанда Ортиқ Отажоновга

Савту навога элнинг
 бўлди ниёзи ортиқ,
Эл рози Ортиқидан,
 элидан рози Ортиқ,
Шеър боғидан қизил гул
 танлаб олар дасталаб,
Бир қарашда билар у
 кимнинг баёзи ортиқ.
Хўп тингладим хонишни,
 аммо ҳануз билолмам,
Булбул каби сайраши,
 ё кую сози ортиқ?
Булбул дедим, ғалат бу,
 булбулнинг куйи битта,
Ҳар қайда янграшида,
 Ортиқ овози ортиқ.
Комил ота Ниёзпй —
 устози аввал эрди,
Савту наво санъатин,
 энди устози Ортиқ.
Юракда чўғ бўлмаса,
 йўрғалашлар беҳуда,
Ортиқ деяр бу хилнинг
 аслида нози ортиқ.
Эл севса ундан ортиқ
 борми бирор мукофот!
Эл қатори, Орифий,
 минг бора рози Ортиқ.

БЎЛМАГАЙ

Ишда ном топмай киши
 ҳеч марди майдон бўлмагай,
Чўлда гул ундирмаса
 билгинки боғбон бўлмагай.
Гулни ўстирса авайлаб
 очилар ҳар ғунчаси,
Бермаса оби ҳаёт
 гулғунча хандон бўлмагай.
Тоғни талқон айлабон
 унда зироат экмаса,
Қомати тоғ бўлса ҳам
 лек исми деҳқон бўлмагай.
Савлатига сен қараб
 меҳнатсевар деб ўйлама,
Халққа хизмат қилмаган
 ҳурматли инсон бўлмагай.
Манглайидан тер тўкиб
 қунт билан меҳнат этмаса,
Пахтаю дон ҳосилидин
 катта хирмон бўлмагай.
Ори бўлган мард йигит
 ўз аҳдидан ҳеч қайтмагай,
Мард йигитнинг лафзида
 зероки ёлгон бўлмагай.
Қим авайлаб ёрини
 жондан азиз деб мақтаса,
Жони роҳатда бўлур
 дилдори гирён бўлмагай.
Гар чеварни ёр этиб
 боз ўзгани ёр истаса,
Ундайин маккор кишида
 тоза виждон бўлмагай.
Эй, биродар, кимки юлғич
 унга ихлос қўймагил,

Чунки ул иблиссимон
халқимга посбон бўлмагай.
Гар кишининг хулқу
атворида нуқсон бўлмаса,
Бахтига келмас завол
ғамхона ошён бўлмагай.
Орифийнинг мақсади
халқимга хизмат айламоқ,
Қим элин қадр этмаса
билгин қадрдон бўлмагай.

О Ф А Р И Н

Офарин, устозларим, деб сизга битдим номани,
Таржимон қилдим дилимнинг матлабига хомани.
Энг улуғ зотларни устоз дейдилар — олий бу ном,
Илму ҳикмат раҳнамози — меҳрингиз дилда мудом,
Сизни дерлар меҳрибон, бу шаънингизга эҳтиром,
Васфингиздан қанча ёзсам, сўзларим бўлмас тамом.
Қалбингиз равшанлигин қилгум қиёс офтоб билан,
Суҳбатингиз доимо ширинсухан аҳбоб билан,
Сизни ҳурмат айлагай меҳнат эли одоб билан,
Чунки сиз ошно эмас қалби бузуқ қаллоб билан.
Доҳимизга дарс ўқитган сиз каби устозлар,
Илму фан дунёсида учқур қанот шоввозлар,
Сиз билан ҳар соҳада бўлди баланд парвозлар,
Сизга минг қатла ташаккур билдирар мумтозлар.
Орифий ёзди бу шеърни сиз фунун устозига,
Маърифат нурини сочган жонажон ҳамрозига,
Мўътабар деб нома битди зарварақ қоғозига,
Жўр бўлур шогирдларингиз ҳам унинг овозига.

УЛ ШАҚАР ГУФТОРИДИН...

Боғда гуллар яйради
ташрифи гулрухсордин,
Мен вафо кўрдим бугун
хуршиди нуранвордин.
Ул малак сиймо хиром айлаб
келур гулзор аро,
Икки кўзим чашман нур
ёри хушрафтордин.
Ранг-баранг гуллар очилди
чеҳрасин кўрган замон,
Тонг сабоси атр сочар
ул чеҳран гулнордин.
Бир қиё боқди менга
не нозу истиғно ила,
Дилни бой бердим, ололма
энди у дилдордин.
Ўзни шоир деб юардим
лолу ҳайронман бугун,
Тингладим шире шакар
сўзи шакаргуфтордин.
Ўзга ёр-ёр бўлмагай
ул севгимнинг қошида,
Бор ҳаётимни дариг
тутмам вафоли ёрдин.
Яхши ёр иқболга ёр
ўтгин умрбод, Орифий,
Мард йигитни асрасин,
эй дўстларим, маккордин.

ВАФОДОРИМГА

Менинг ёрим вафодордир
кўролмасдан туrolмасман,
Ҳаётим лаззати улдир усиз
бирдам юролмасман.
Қоронғу тун бўлар ойдин
агар ёрим хиром этса,
Унинг ойдек жамолидин
юзимни ҳеч буролмасман.
Гўзаллар ичра султони,
ширинсўз дилрабоимдир,
Дилим ҳам у, таним ҳам у,
усиз даврон суролмасман.
Муҳаббатсиз киши ёр
қадрини қайдин билар охир!
Кўзим гар ўзгага боқса,
кўзимни ҳам кўролмасман.
Ҳамиша Орифий шоддир
вафодор дилрабоси бор,
Бошимга гар сурур ёгса
усиз роҳат кўролмасман.

ГУЛИМНИ ОЛ

Сен эурсан нозанин
 гулзор аро соҳибжамол,
Еритар шомни юзинг,
 ҳайратда қолди ул ҳилол,
Сочилур гулгун юзингдан
 тер эмас, гўё гулоб,
Оразинг шамсу қамар,
 унга ярашган ҳинду хол.
Оразингнинг партави
 тушса чечаклар баргига,
Қатра шабнам барг учинда
 бўлгуси беҳад зилол.
Мен гуландомлар аро
 сендай чиройни кўрмадим,
Кўрмасам бирдам сени,
 жисмимда қолмас ҳеч мажол.
Юзларим гул-гул ёнар
 келсанг агар сен гулнигор,
Севги рамзидир бу гул,
 бу армуғон гулларни ол.
Дилга меҳринг бўлди жо
 оҳанрабо бўлдинг менга,
Қайданам кўрдим сени,
 сенсиз яшаш амри маҳол.
Аҳдима содиқ эрурман
 қатра қон қолгун қадар,
Турмушим худди асал,
 ҳар бир сўзингдир менга бол.
Ичганим оби ҳаёт —
 оби ҳаёт лаъли лабинг,
Орифий айтар сени
 мангу хазонсиз навниҳол.

ЯХШИЛАРДАН ЯХШИРОҚ

Сен латофат бобида
 энг яхшилардан яхшироқ,
Ҳеч фироққа тоқатим йўқ,
 кетмагум сендан йироқ.
Ошиқи шайдо каби
 чирмашиди сенга бу кўнгил,
Бу муҳаббат риштасин
 узмоқ қийин, сўзимга боқ.
Арзигаъ соҳибжамол
 ойдан гўзал десам сени,
Ярқираб тургаъ жамолнинг,
 ҳақ сўзимга сол қулоқ.
Кўзларимнинг гавҳарида
 ҳар нигоҳнинг нақши бор,
Сен муҳаббат номасидан
 менга бергансан сабоқ.
Бул ҳавасларни қафас ичра
 фақат кўргим келур,
Севганинг чинданми деб
 берма савол, қилма сўроқ.
Нозанини бу заминсан,
 сарвиноз кам бўлмагин,
Қалб сўзимни, илтимос,
 тумор қилиб кўксингга гоқ.
Орифий ҳурмат қилар,
 иззат ила эъзоз этар,
Сен пилик, сен мой эурсан,
 гар мени билсанг чироқ.

У П А Й

Ойдин этди кечани
ойдек жамолнингдан ўпай,
Менга қурбон бўл деган,
қоши ҳилолингдан ўпай.
Сен садоқат рамзини
чиздинг муҳаббатномага,
Сенга маъшуқман деган
нодир каломингдан ўпай.
Ол юзингда дона холинг
мени этганди асир,
Дилни жоду айлаган
ул ҳинду холингдан ўпай.
Бир ишорат айладинг
дилни этдинг беқарор,
Беқарорман, кел нигор,
рухсори олингдан ўпай.
Оҳ, хаёлингдан ўтибман,
туш кўрибсан бу саҳар,
Кел, ўшал туш кўргувчи
ширин хаёлингдан ўпай.
Нома олдим, Орифий,
амри маҳол дебсан бунни,
Чора топмай номаи
амри маҳолнингдан ўпай.

ГУЛ ЗАВҚИ

Табиат оби найсонни
дариф тутмас баҳоримдан,
Қуним мазмуни маълумдир
фараҳ тўла наҳоримдан.
Ҳаётбахш офтобимдан ҳамиша
боғларим хуррам,
Шафақ ранг олгуси
ҳар тонгу ҳар кеч лолазоримдан.
Дилимда ҳеч ғамим йўқдир,
бу ўлкам боғида шодман,
Ҳалол меҳнат дарак бергай
менинг чин эътиборимдан.
Қўзимнинг гавҳаридурсан,
Ватан, жондан азиздурсан,
Қарор топгум, барор топгум
муқаддас бу қароримдан.
Қўлимга гар қалам олсам,
дилим илҳом билан тўлгай,
Гўзал ўлкамнинг илҳоми,
бу ашъорим, шиоримдан.
Ватан тупроғини ҳар он
кўзига Орифий суртгай,
Бу ишқим рамзию тимсол
эрур зўр ифтихоримдан.

КЕЛМАСМИКАН

Жон тасаддуқ десаъ,
 оромижон келмасмикан,
Ошиқи содиқлигимни
 ёки ул билмасмикан.
Мен муҳаббат номасин
 бермоқ учун гар чорласам,
Ол ёноқли дилбарим
 бу номани олмасмикан.
Ена-ёна мисли булбул
 куйласам ишқ васфида,
Мен билан гул-гул ёниб
 гул сайрига бормасмикан.
Хуш фазилат, камтарин,
 фозиллигидан сўзласам,
Кўрибэн содиқлигимни
 илтифот қилмасмикан.
Гар юзига бош қўйиб
 гардин этсам тўтиё,
Хоки пойим деб
 назарга ё мени плмасмикан.
Севганим изҳор этиб
 мен унга кўнгил бойласам,
Орифийдан ёр муҳаббат
 риштасин узмасмикан.

БОРДИР

Ватан гулбоғининг зеби —
ажаб лайлоларим бордир,
Юзи қирмиз, чаманаро
гўзал барноларим бордир.
Парилар маскани десам
хато бўлмас бу ўлкамни,
Нигоҳи дилни банд этган
кўзи шаҳлоларим бордир.
Хиромини агар кўрсанг
кўзингни ҳеч узолмайсан,
Жамоли тунни ёритган
ёруғ зуҳроларим бордир.
Диёрим васфини куйлар
назокатли дилоромлар,
Дилимни домига солган
сўзи аълоларим бордир.
Даводир дардима ҳар бир
нигоҳи кўзи шаҳлонинг,
Ишонмаскан агар ҳар ким,
меннинг даъволарим бордир.
Бу гуллар ичра, Орифий
мисоли булбули хушхон,
Муаттар айлаган боғни
гули раъноларим бордир.

САМАРҚАНДДАН

У ким, ҳусни расою
 қўзлари шаҳло Самарқанддан!
Лаби ғунча, юзи гулгун,
 ўзи зебо Самарқанддан.
У бўз ерни чаман этди,
 қадамгоҳини гуллатди,
Сўзининг устидан чиққан
 иши аъло Самарқанддан.
Ҳақиқлабдир, қаро холи
 ўзига хўп ярашгандир,
Қадди шамшод, камон абру,
 ўзи барно Самарқанддан.
Фирўз боғини гар кўрсанг,
 дилнингнинг шодлиги ошгай,
Гўзал боғига зеб берган
 чаман оро Самарқанддан.
Биларман, иш билан толмас,
 плони тўлмайин қолмас,
Жавоҳир газнасин очган,
 нури саҳро Самарқанддан.
Қўли олтин чевар, чаққон,
 теримчи заршуносдандир,
Билимдон агроном-деҳқон,
 сўзи якто Самарқанддан.
Яратди, бахту тахт топти,
 шарафли меҳнати бирла,

Гуландомлар макони —
бу гўзал маъво Самарқанддан.
Жаҳонни гар кезиб чиқсанг,
будек жонон тополмайсан,
Латофатда, назокада
эрур Лайло Самарқанддан
Билолмам, Орифий, асли
пари десам, хато бўлмас,
Фаросатли, ширин сўзли,
ўзи доно Самарқанддан.

МЕҲМОН БУЛАСИЗ

Меҳру вафо бирла келиб
кўлбама меҳмон бўласиз,
Садқа бўлурман сизга мен,
жонима жонон бўласиз.
Олди ўзин булутга ой
тунда юзингизни кўриб,
Майли тўсиб турса булут —
сиз моҳи тобон бўласиз.
Атру суман кони десам
шубҳага ўрин бормикан?
Атру суман кони агар
бўлса ажаб кон бўласиз.
Гул сайрига борсам агар
барча санам сарварисиз,
Қаминангиз чорласа гар
гул каби хандон бўласиз.
Мутриби хушнаво келиб
чертса рубобини олиб,
«Савти ажам» куйига сиз
булбули хушхон бўласиз.
Ошиқи хастани кўринг,
сизга «даво айла», деди,
Бўса агар этса насиб
дардига дармон бўласиз.
Кўзни қиё ташладингиз
ишқ чироғини ёқиб,
Орифий ориф бўлса ҳам
ундан билимдон бўласиз.

К Е Ч

(Зокиржон Ҳабибий ғазалига ўхшатма)

Ҳақиқат йўлидан кечса
 ўшал малъун риёдан кеч,
Кўзида ошнолик йўқ,
 ўзи дун беҳаёдан кеч.
Қошингда меҳрибонинг деб,
 кетингда шиквалар этса,
Уни дўстим дема ҳаргиз,
 бети йўқ, бевафодан кеч.
Сўзимни тинглагин ҳар дам,
 ёмонга бўлмагин ҳамдам,
Хиёнат йўлидан юрган
 ўзи ноошнадан кеч.
Ҳақиқат йўлидан юрган
 кишини эл қилур ҳурмат,
Бузуқ, ниятни тарк айла,
 ғаразли муддаодан кеч.
Қўлида тасбиҳу тумор,
 ўзини авлиё билган,
Юрагига макр тўлган,
 у тулки авлиёдан кеч.
Шифокор Буали Сино, забардаст,
 олими доно,
Дедимки: дори-дармондир,
 шифо бўлмас дуодан кеч.
Сўзини устидан чиқмас,
 агар раҳбар киши бўлса,
Жамоат ҳаққидан олса,
 уятсиз беибодан кеч.
Ҳамиша маърифатда Орифийнинг
 чин сўзи шулдир:
Тузиб кенгашни дўст бирла,
 мунофиқ беибодан кеч.

КЕКСА ҒАЗАЛ СОҲИБИ

Аруз вази ўзбек шеърятининг асосини ташкил қилади. Бу шеърят минг йиллик жуда бой анъанага эга. Хоразмийнинг «Муҳаббатнома»си, Хос-Ҳожибнинг «Қутадғу билиг»и, Навоий даҳоси шу шеърят орқали намоён бўлди.

Биз уни муқаддас билиб, ҳурмат билан чуқур ўрганиш, шу анъанани садоқат ва меҳр билан давом эттириш ўрнига, йилдан йил ундан узоқлашиб, бегоналашиб бормоқдамиз.

Ҳозир аруз йўлида ижод қилаётганлар на аруз назариясини, на фалсафасини яхши билади. Чунки у ҳеч қаерда ўқитилмайди. Умуман эътибордан четда қолиб кетмоқда. Шунинг учун арузда ижод қилаётган шоирларнинг ғазаллари кўпинча қуруқ мадҳия ва юзаки гаплардан иборат бўлиб қолмоқда. Мазмундор ва тароватли ифода ўрнига, сийқаси чиқиб кетган чучмал гаплар баён қилинмоқда. Бундай ғазалларнинг оҳанги, радиф ва қофиясигина арузни эслатади. Ифодасида арузий нафосат, туйғуларида арузга хос назокатнинг изи ҳам қолмаяпти.

Бу гаплар ҳозир арузда ижод қилаётган ҳамма ғазалхонларга тегишли. Олимжон Орифийнинг «Меҳрнома» тўпламида ҳам шундай «ғазал»лар бор. Лекин Орифийнинг фарқи шундаки, у эски мактаб таълимини озми-кўпми олган. Отаси шоир Гулханий Самарқандий ҳам унга жиддий сабоқ берган.

Олимжон Орифий 1913 йилнинг 1 майида Самарқанд шаҳрида туғилди. Ўз замонасининг ўқимишли зиёлиларидан бўлган отаси уни Шўро меҳнат мактабига ўқишга берди. Зеҳни ўткир Олимжон кўпроқ табиий илмларга меҳр қўйди, кейинчалик педагогика билим юртида ҳам шу соҳада ўқиди.

Уша йилларда поёнсиз Совет мамлакатада туб ижтимоий ўзгаришлар юз бераётган эди. 16 яшар Олим-

жон ҳам ана шу туб ижтимоий ўзгаришларнинг, аниқроғи, маданий инқилобнинг актив иштирокчиларидан бирига айланади. У ўқитувчилик касбига бел боғлади. Олимжон Орифий Самарқандда халқ маорифи пойдеворини қурган илк маорифчилардан бири саналади. «Қўшчи союзи» артели аъзоларига савод ўргатди, ташвиқот-тарғибот ишларини олиб борди. Кейинчалик Хўжақишлоқ маҳалласидаги хотин-қизлар билан машғулотлар ўтказди, уларни янгича ҳаётнинг актив қурувчилари бўлишга даъват этди.

Олимжон Орифий ўқитувчи-маорифчи сифатида яна бир ажойиб хислатга эга эди: у саводсизларга савод ўргатиш, ёш авлодни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш ва билымли қилиш билан чекланмади. Доим ўз устида ишлашни давом эттирди.

Олимжон илмга чанқоқ эди. 1932 йилда Ўзбекистон Давлат университетининг химия-биология факультетига ўқишга кирди.

Олимжон Орифий зуллисонайн ижодкор эди, у ўзбек ва тожик тилларида шеър ёзди.

Олимжон Орифий шеърларида пок, самимий инсоний ишқ-муҳаббат мотивлари жаранглайди, ватанпарварлик, қаҳрамонлик, халқлар дўстлиги оҳанглари ҳам баралла куйланади.

Кекса ғазал соҳибининг ижодий ғиятлари, кўп эди. Минг афсуски, ушбу китоб тайёрланиб босмахонага топширилаётган бир пайтда у оламдан кўз юмди. Бироқ, унинг шеърлари жуда кўплаб ғазал мухлисларининг кўнглини ҳали узоқ йиллар давомида мунаввар этмоғига ишонамиз.

Раҳим Муқимов,
профессор.

МУНДАРИЖА

Гўрилик ошноси бўл	3
Давримиз	5
Кел Самарқанд шаҳрига	6
Аҳли вафодандир	8
Устозсиз	9
Бобо кулол	10
Ўзни кўрсат, зар бериб	11
Ўзинг	12
Билмишам	13
Ургулай	14
Келинг	15
Хиром этган чоғида	16
Ортиқ	17
Бўлмагай	18
Офарин	20
Ул шакар гуфтордин	21
Вафодоримга	22
Гулимни ол	23
Яхшилардан яхшироқ	24
Упай	25
Гул завқи	26
Келмасмикан	27
Бордир	28
Самарқанд	29
Яна	31
Ўргилай	32
Меҳмон бўласиз	33
Кеч	34
<i>Раҳим Муқимов</i> , Кекса ғазал соҳиби	35

Орифий Олимжон.
068 Меҳрнома. [Шеърлар]. —Т. Ёш гвар-
дия, 1988. —40 б.
Чиқиш маълумотларида авт.: Ори-
фий Олимжон (Орипов)

Арифи А. Книга доброты. Стихи.

Ўз2

На узбекском языке

АЛИМДЖАН АРИФИ (АРИПОВ)

КНИГА ДОБРОТЫ

Стихи

Редактор Сайёр

Рассом Т. Саъдуллаев

Расмлар редактори Н Абдуллаев

Техн. редактор В. Демченко

Корректор С. Сайдолимов

ИБ № 2634

Босмахонага берилди 25.05.88. Босишга рухсат этилди
6.09.88. Р 33109, Формати 70×90^{11/32}. № 1 бо ма қозо-
га „Лите, агурная“ гарнигурада юқори босма усулида
босилди. Босма листи 1,25 Шаргли босма листи 1,46.
Цантр. листи 0,82. Тиражи 10000. Буюртма 3475.
Шартнома 7—88 Баҳоси 10 т.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвар-
дия» нашриёти 700113, Тошкент, «Правда» газетаси
кўчаси, 60-уй.

Морозов юмилиги Самарқанд область босмахонасида
терилли ва босмалам чиқарилди. 703000, Самарқанд
шаҳри, У. Турсунов кўчаси, 82-уй.